

Obsah

Helena Ulbrechtová – Mária Kusá

Imperialismus, postimperialismus, neoimperialismus?

Ke genezi a cílům projektu o ruském imperiálním myšlení 11

Marek Příhoda

Ke kořenům ruské státní ideje: Tatiščev a Ščerbatov

Impérium pohledem dvou historiků 18. století 21

1. Úvodem 21
2. Vědomí historického předělu a kult pokroku (Vasilij Tatiščev) . . . 23
  - 2.1. Pojetí člověka a dějin 23
  - 2.2. Koncept ruského státu 25
  - 2.3. Rusko ve světové historii 28
  - 2.4. Europocentrismus a historický optimismus 32
3. Promýšlení petrovských reforem a hledání jistot nové doby
(Michail Ščerbatov) 34
  - 3.1. Teorie státu. 34
  - 3.2. Šlechta 36
  - 3.3. Ruské impérium a společnost 38
  - 3.4. Konzervatismus a evropeismus 39
4. Závěrem 45

Radomír Vlček

Panslavismus a slovanství jako opory ruské imperiální vize

19. a 20. století. 47

1. Impérium a panslavismus z ruského pohledu 47
  - 1.1. Impérium 47
  - 1.2. Slovanství a panslavismus 48
  - 1.3. Specifika ruského a sovětského panslavismu. 50
2. Geneze myšlenky slovanské vzájemnosti v Rusku 58

Siegfried Ulbrecht

Ruský pohled na Evropu v díle Fjodora Michajloviče Dostojevského	67
1. Úvodem	67
2. Poznámky o Rusku a Rusech	68
3. Cestovní texty v dějinách ruské literatury	70
4. Cesty Dostojevského do evropského zahraničí	72
5. Evropa a Rusko ve dvou dílech Dostojevského	73
5.1. Zimní zámětky o letních vpečatleních	73
5.2. Podrostok	77
6. Závěrem	82

Eva Maliti

Sektárstvo v ruskej a slovenskej literatúre konca 19. a začiatku 20. storočia Eschatologické vízie Andreja Belého a Svetozára Hurbana Vajanského	83
1. Východiská komparácie	83
2. Aktuálnosť témy sektárstva na prelome 19. a 20. storočia	86
3. Sektárstvo v románoch Belého a Vajanského	90

Soňa Pašteková

Peterburský text v ruskej literatúre ako dialóg kultúr v priestore a čase	99
1. Topos mesta ako paradigma literatúry	99
2. Naprieč literatúrou, medzi Východom a Západom.	103

Julie Jančárková

Carská dynastie z pohľadu bolševickej ideologie Romanovci v karikatuře	111
1. Úvodní poznámka	111
2. Autor cyklu	113
3. Vybrané kresby z romanovského cyklu	114
3.1. Rodokmen Romanovců	114

3.2. Petr I.	115
3.3. Kateřina I.	121
3.4. Carevna Alžběta.	122
3.5. Kateřina II.	123
3.6. Alexandr III.	124
3.7. Mikuláš II.	126
3.8. Michail Alexandrovič a carevič Alexej	128
4. Závěrem.	130

Hanuš Nykl

Od teorie kulturně-historických typů k eurasijství

Danilevskij – Savickij – Gumiljov.	133
1. Slavjanofilské kořeny ruských civilizačních úvah.	133
2. Nikolaj Jakovlevič Danilevskij jako autor teorie kulturně-historických typů	134
3. Eurasijství a filozofie dějin Petra Nikolajeviče Savického	136
4. „Etnologie“ Lva Nikolajeviče Gumiljova	142
5. Závěrem.	147

Lenka Vlčková Kryčerová

Proměny českého pohledu na Rusko

Příklad historika Zdeňka Sládka	149
1. Úvodní poznámka	149
2. Výklad dějin Ruska a SSSR v 60. letech 20. století a po roce 1989	149
3. Z Leninova díla.	155
4. Institucionální zázemí.	157
5. Závěrem.	162

Miroslav Olšovský

Obrazy moci

Nad poetikou Jiřího Koláře, Saši Sokolova a Vladimira Sorokina . 165

1. Úvodem	165
2. Naturalismus a automatismus	167
3. Osvětím a literatura	170
4. Koncept a konstelace	174

5. Fronta	177
6. Norma	180
7. Sokolovova Palisandreia a Triptich	183
8. Závěrem	188

Alexander Höllwerth

V impériu „posthumanismu“? Zamyšlení nad četbou románů
Vladimira Sorokina *Ljod a Deň opričnika*

Konec sovětské ideokracie

a specifika postmoderního prožívání světa v Rusku 191

1. Terminologická mnohost spojovaná s postmodernismem	191
1.1. Můžeme nazvat ruský postmodernismus posthumánním?	195
2. Sorokinovy romány <i>Ljod a Deň opričnika</i> – dvě různé cesty dekonstrukce humanismu/posthumanismu?	200
2.1. Román o ledu	200
2.2. Opričnikův den	206
3. Místo závěru – obhajoba humanismu a odsouzení posthumanismu	210

Mária Kusá – Zuzana Lorková

Vladimír Sorokin a jeho tvorba v slovenskom/českom

a západoeurópskom kultúrnom priestore 211

1. Vladimír Sorokin vo slovenskom a českom preklade	211
2. Vladimír Sorokin a jeho tvorba na Západe	214
3. Záverom.	222

Stanislav Tumís

Rusko jako euroasijská velmoc? Ruská zahraniční politika vůči
středoasijským republikám a její cíle za vlády Vladimira Putina
v prvních dvou prezidentských obdobích (2000 – 2008) 225

1. Úvod.	225
2. Budování sféry vlivu: vojenské a ekonomické aspekty	228
3. Spolupráce Ruska a středoasijských zemí	231
4. Snaha Ruska o budování energetického kartelu	242
5. Závěrem.	244

Irina Dulebová

Koncept impéria v Rusku na začiatku 21. storočia a fenomén sebakolonizácie: ruskij a rossijskij	247
--	-----

Helena Ulbrechtová

Putinovo Rusko: posthistorie, nebo nová totalita? Reflexe neoimperální situace v současné ruské literatuře	271
1. Úvodní poznámka	271
2. Od dějin k postdějinám a od života k přežití/přežívání	273
2.1. Stručný historický a filozofický exkurs	275
2.2. Studie Falka Schmiedera – názorný výklad pojmů „postdějiny“ a „přežití / přežívání“	276
3. Reflexe imperálního narativu v současné ruské literatuře. Přehled dosavadního výzkumu	281
4. Re-konstrukce impéria a obraz Putina v žánru dobrodružné literatury	289
4.1. Apologeta neoimperialismu Alexandr Dugin a jeho vliv na ruskou literaturu	289
4.2. Pěvec postsovětského impéria (neoimpéria) a poradce Vladimira Putina: Alexandr Prochanov	291
4.3. Gospodin Geksogen: apoteóza Vladimira Putina jako ideálního vládce	300
4.4. Obraz Vladimira Putina v české literatuře	305
5. Závěrem	310
Anglická a ruská resumé	313
Medailonky autorek a autorů	337
Seznam sekundární literatury	347
Seznam sekundární literatury z internetových zdrojů	365
Jmenný rejstřík	369